

پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
ماه‌نامه علمی - پژوهشی، سال نوزدهم، شماره ششم، شهریور ۱۳۹۸، ۲۷۳-۲۹۷

ارزیابی ویژن یک (Vision 1): کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه دهم دوره دوم متوسطه

آیت‌الله فاضلی منبع*

شادی دنیایی**، مسلم یوسفی**

ناصر رنجبر***، فاطمه حافظ****

چکیده

مطالعه حاضر به منظور ارزیابی کتاب درسی زبان انگلیسی پایه اول دوره دوم متوسطه، ویژن یک (Vision 1)، انجام گرفت. بدین منظور، پرسش‌نامه برگرفته از مطالعه احمدی صفا و همکاران (۱۳۹۶) با بررسی مجدد پایایی و روایی بین ۱۵۰ معلم زبان انگلیسی انتخاب شده براساس نمونه‌گیری در دسترس توزیع شد. به علاوه، مصاحبه‌ای نیمه‌ساختاریافته شامل ارزیابی کلی کتاب، مزیت کتاب تازه‌تألیف بر کتب پیشین آموزش زبان، دیدگاه معلمان در خصوص تحقق اهداف کتاب، نقاط ضعف کتاب، پیشنهادهای معلمان برای چاپ‌های آتی طراحی شد و با بیست نفر از معلمان فوق انجام گرفت. نتایج نشان داد که معلمان رضایت نسبتاً بالایی از (۱) مواد کمک‌درسی و کتاب راه‌نمای معلم، (۲) موارد گرامری، موارد واژگانی، و انواع نقش‌های زبانی، (۳) محتوا و مهارت‌های زبانی، (۴) فعالیت‌ها و تمرین‌ها، (۵) طرح و قالب، (۶) روش تدریس دارند. در حالی که در بخش کیفی مطالعه، معلمان کتاب را تلاشی ناموفق در دستیابی به اهداف موردنظر ارزیابی کردند.

کلیدواژه‌ها: آموزش زبان انگلیسی، کتاب ویژن یک، معلمان ایرانی، نقد کتاب درسی.

---

* دکترای تخصصی، استادیار گروه زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا (نویسنده مسئول)، a.fazeli.m@basu.ac.ir

** دانشجوی دکتری، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه بوعلی سینا، shadidonyaie@yahoo.com

*** دانشجوی دکتری، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه بوعلی سینا، moslem1998yousefi@gmail.com

**** دانشجوی دکتری، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه بوعلی سینا، ranjbar.nasser@gmail.com

***** دانشجوی دکتری، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه بوعلی سینا، hafeznedaa@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۴/۱۰

۱. مقدمه

امروزه، اهمیت کسب مهارت‌های ارتباطی به دلایل مختلفی چون مسافرت، کسب و کار، فرصت‌های تحصیلی، و روند روبه‌رشد «جهانی‌شدن» (globalisation) بیش‌ازپیش آشکار شده است. در کشور ایران نیز دولت‌مردان و سیاست‌گذاران درصدد تقویت سطح زبانی دانش‌آموزان برآمده‌اند.

موفقیت در فرایند زبان‌آموزی، علاوه بر عملکرد دانش‌آموزان و معلمان، به نقش بسیار مهم کتب آموزشی در حوزه آموزش و یادگیری بستگی دارد. کتب درسی نه تنها نقشه راه برای معلمان به‌شمار می‌روند، بلکه موجب اطمینان بیش‌تر فراگیران به نظام آموزشی می‌شوند و منبعی قابل‌استناد برای آن‌ها هستند (زندمقدم و رحیمی گل‌خندان ۱۳۹۴). همان‌طور که علوی‌نیا و زین‌العابدینی (۱۳۹۴) اشاره کرده‌اند، در نبود کتاب مناسب و مفید، ممکن است تلاش بهترین معلم‌ها و بهترین دانش‌آموزان نیز راه به جایی نبرد. در همین راستا، می‌توان گفت که کتب درسی قلب تپنده برنامه‌های آموزش زبان انگلیسی و به عبارتی تحقق فرایند طراحی برنامه‌های درسی‌اند (Sheldon 1988; Haycroft 1998). اهمیت و نقش کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در جوامعی مانند ایران، که امکان دسترسی به موقعیت‌های واقعی و طبیعی کم‌تر است، حتی بیش‌تر به چشم می‌آید. از این‌رو، تهیه و تدوین کتب آموزش زبان یا انتخاب آن‌ها از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است و در نتیجه، به‌منظور بهبود کیفیت فرایند یادگیری زبان، ارزیابی کتب آموزشی و تحلیل محتوای آن‌ها امری ضروری به‌نظر می‌رسد.

ارزیابی مطالب درسی سهم به‌سزایی در توسعه و اجرای برنامه‌های آموزش زبان دارد (McGrath 2002). ارزیابی کتب آموزشی به معلم کمک می‌کند تا از ارزش‌یابی‌های شخصی و سطحی‌نگر فاصله بگیرد و دیدگاهی نظام‌مند درباره ماهیت کلی مواد درسی ارائه دهد (Cunnigsworth 1995; Ellis 1997). هم‌چنین، ارزیابی منصفانه کتب منتشرشده مؤلفان و برنامه‌ریزان را در بهبود چاپ‌های بعدی اثر یاری می‌دهد و موجب آگاهی بیش‌تر آن‌ها از میزان قابلیت و کفایت کتب مورد مطالعه برای تدریس آن‌ها می‌شود.

در ایران، آموزش زبان انگلیسی پیشینه‌ای دیرینه دارد، اما در مقایسه با هزینه‌های هنگفتی که در زمینه تعلیم و تربیت معلمان و مدرسان و تهیه و تألیف کتب درسی زبان انگلیسی در مدارس و دانشگاه‌ها می‌شود، نتایج آن‌چنان رضایت‌بخش نیست و جز تجربه‌ای ناامیدکننده چیزی در ذهن دانش‌آموزان باقی نمی‌ماند (پیش‌قدم و رستمی ۱۳۹۴).

در نتیجه و به منظور ارتقای سطح کیفی آموزش زبان انگلیسی در ایران، مجموعه‌ای شش جلدی با نام *انگلیسی برای مدارس (English for Schools)* از ابتدای سال ۱۳۹۲ توسط دفتر تألیف و برنامه‌ریزی برای تدریس در پایه‌های مختلف دوره‌های متوسطه اول و دوم در نظر گرفته شد. این مجموعه کتاب شامل پراسپکت ۱، ۲، ۳ (Prospect 1, 2, 3) به منظور تدریس در دوره متوسطه اول و ویرن ۱، ۲، ۳ (Vision 1, 2, 3) به منظور تدریس در دوره متوسطه دوم هستند. همان‌طور که در مقدمه کتب یادشده ذکر شده است، هدف از تألیف این کتب ایجاد نگرشی نو و تحولی بنیادین در آموزش زبان‌های خارجی و مخصوصاً زبان انگلیسی است. از آنجایی که یادگیری زبان در ایران عمدتاً به محیط مدرسه محدود شده و بیش‌ترین رسانه کاربردی در این خصوص همان کتاب درسی است، ارزیابی کتب به منظور ارتقای سطح مطالب و فراگیری آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. نظر معلمانی که تجربه تدریس کتب یادشده را دارند می‌تواند افق روشن‌تری از ویژگی‌ها و ابعاد مختلف این کتاب‌ها ارائه کند و نقاط قوت و ضعف آن‌ها را آشکار سازد تا در تجدید چاپ‌های این کتاب‌ها مورد توجه جدی قرار گیرند.

۲. معرفی اثر

کتاب مورد ارزیابی در مطالعه حاضر (*Vision 1*) در قالب چهار درس در ۱۱۹ صفحه گردآوری شده است. هریک از دروس چهارگانه مشتمل بر نه بخش با عناوین ذیل است: آماده شوید، مکالمه، کلمه‌ها و عبارتهای تازه، خواندن، دستور زبان، گفت‌و شنود، تلفظ، نوشتن، و مرور آنچه فرا گرفته‌اید. همان‌طور که در مقدمه کتاب ذکر شده است، مجموعه کتاب‌های *Prospect* و *Vision* بر اساس رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه تنظیم شده‌اند و مهم‌ترین ویژگی این رویکرد و روح حاکم بر این مجموعه کتاب‌ها متکی بر اصول کلی زیر است:

- توجه هم‌زمان به هر چهار مهارت زبانی؛
- استفاده از فعالیت‌های آموزشی متنوع در فرایند یادگیری زبان؛
- تأکید بر یادگیری زبان از طریق تجربیات زبانی؛
- استفاده از محتوای غنی، معنادار، و قابل فهم در تدوین محتوای آموزشی؛
- ارتقای روحیه فراگیری زبان در محیط مشارکتی و از طریق همکاری و هم‌پاری در کلاس؛
- ارائه بازخوردهای اصلاحی مناسب به خطاهای فراگیران؛

- توجه به جنبه‌های عاطفی و نقش آن‌ها در فرایند آموزش زبان.
- هم‌چنین کتاب *Vision 1* در قالب بسته آموزشی تدوین شده و شامل اجزای زیر است:
  - کتاب دانش‌آموز (Student Book)؛
  - کتاب کار (Teacher Book)؛
  - لوح فشرده صوتی؛
  - کتاب معلم (راه‌نمای تدریس)؛
  - لوح فشرده آموزشی معلمان (بر فراز آسمان).

۳. مروری بر پیشینه تحقیق

۱.۳ چهارچوب نظری

تغییرات دائمی اقتصادی، سیاسی، و اجتماعی به تغییرات ایدئولوژیکی در کشورهای مختلف، از جمله ایران، منجر می‌شوند (Nahrkhalaji 2012). بخش تعلیم و تربیت هر کشور از این تغییرات مستثنا نیستند و از آنجایی که هدف اصلی وزارت آموزش و پرورش رشد و بهبود تعلیم و آموزش است، این وزارت‌خانه بر ارزیابی و سنجش میزان کیفیت آموزش تلاش دارد (Alsaleh et al. 2017). در این راستا، تمامی عوامل از جمله معلمان، امکانات آموزشی، و هم‌چنین کتاب‌های درسی در حوزه آموزش بر هم تأثیر متقابل دارند (Riazi and Mosalanejad 2010). در حوزه آموزش زبان انگلیسی، کتب درسی به «هر چیزی که بتواند امر آموزش یک زبان را تسهیل کند» اطلاق می‌شود (Tomlinson 2001). کتب درسی تجسم رسیدن به اهداف و ارزش‌های آموزشی هستند. لذا، انتخاب کتب درسی از اساسی‌ترین تصمیمات در حوزه آموزش است (Salehi and Amini 2016).

آلرایت، کانینگزورث، و شلدن (Allwright 1981; Cunningsworth 1995; Sheldon 1988) نقش به‌سزای کتب درسی در حوزه یادگیری زبان انگلیسی را انکارناپذیر می‌دانند. بسیاری از فراگیران زبان انگلیسی نیز اهمیت زیادی به کتاب درسی خود می‌دهند و امر یادگیری زبان انگلیسی را بدون داشتن کتاب درسی میسر نمی‌بینند (Richards 2017). از این‌رو، هرروزه تعداد کثیری از کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی به بازار عرضه می‌شوند که انتخاب از میان آن‌ها ضرورت ارزیابی آن‌ها را با هدف تشخیص مناسب بودن کتاب ایجاب می‌کند (Riazi and Mosalanejad 2010). پس از انتخاب کتاب درسی، ارزیابی منصفانه آن نقش

حائز اهمیتی را در نشان دادن نقاط ضعف و قوت برای گنجانیدن مطالب مؤثرتر در چاپ‌های آینده دارند (سودمند افشار ۱۳۹۴).

ارزیابی کتاب درسی که به بررسی انتخاب درست کتاب متناسب با اهداف، روش‌ها، و ارزش‌های برنامه تحصیلی خاص می‌پردازد، پتانسیل تغییر و بهبود کتاب موردنظر را در موقعیت خود نشان می‌دهد (Salehi and Amini 2016). ریچاردز (2017) ارزیابی را «جمع‌آوری سیستماتیک اطلاعات با هدف تصمیم‌گیری» تعریف می‌کند. ارزیابی مطالب درسی نیازمند توجه به مجموعه‌ای از عوامل از جمله مخاطب ارزیابی، هدف انجام ارزیابی، میزان هزینه و زمان لازم برای ارزیابی، حمایت افراد ذی‌نفع، و تصمیمات درمورد نحوه جمع‌آوری و ارائه اطلاعات است (Nation and Macalister 2010).

در امر ارزیابی مطالب درسی زبان انگلیسی، معلمان زبان انگلیسی نقشی اساسی ایفا می‌کنند؛ چراکه کتاب‌های درسی زبان انگلیسی به‌عنوان راه‌نمایی در اختیار معلم هستند و اگر کتاب تأثیرگذار، کارآمد، و مناسب باشد معلم زبان انگلیسی به‌راحتی مطالب را به دانش‌آموزان انتقال می‌دهد (Roohani and Tanbakooei 2012). در نتیجه، دخالت دیدگاه معلمان در ارزیابی مطالب درسی به تسهیل آموزش زبان منجر می‌شود (Tomlinson 2013). اگرچه بعضی بر این نظرند که ارزیابی کتب درسی امری است وابسته به طرز فکر شخصی (Sheldon 1988)، مدل‌ها و ابزارهای متعددی برای ارزیابی کتب درسی انگلیسی برای فراگیران زبان انگلیسی به‌عنوان زبان خارجی و زبان دوم ارائه شده است. برخی از این مدل‌ها عبارت‌اند از (Sheldon 1988; Tomlinson 2013; Cunningsworth 1995; Miekley 1979; Daoud and Celce - Murcia 1979; Litz 2005; 2005). برای مثال، مدل کانینگزورث (1995) سه نوع ارزیابی مختلف از کتب درسی ارائه می‌کند. مدل ارزیابی «قبل از استفاده» برای ارزیابی عملکرد قبل از استفاده از کتب درسی، مدل ارزیابی «در حین استفاده» برای ارزیابی عملکرد کتب درسی در حین استفاده و مدل ارزیابی «پس از استفاده» برای ارزیابی عملکرد کتب درسی که قبلاً از آن استفاده شده است.

هم‌زمان با تغییر رویکردهای زبانی و متعاقب آن تغییر نیازهای زبان‌آموزان در ایران به سمت ارتباطی بودن و دوری از تمرکز صرف بر نکات گرامری، کتاب ویژن یک (Vision 1)، پس از حدود یک‌چهارم قرن، طراحی شد (Salehi and Amini 2016). با معرفی کتاب، متناسب بودن آن با در نظر گرفتن جوانب مختلف از قبیل نیاز دانش‌آموزان (Fredriksson and Olsson 2006) و پیروی آن از معیارهای اصولی بایستی سنجیده شود که امید می‌رود با ارزیابی کلی کتاب ویژن یک (Vision 1) در این مطالعه بخشی از این مهم محقق شود.

۲.۳ مطالعات انجام‌شده پیشین

در ایران و خارج از ایران مطالعات متعددی در زمینه نقد و بررسی کتب درسی با هدف بهبود آن‌ها انجام گرفته است که در این جا به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. در مطالعه‌ای، حسینی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸) به نقد کتب زبان انگلیسی دوره راه‌نمایی پرداختند. نتایج بررسی آن‌ها نقاط قوت کتب زبان انگلیسی را به صورت زیر نشان داد: قواعد دستوری قابل درک، دسته‌بندی مطالب از ساده به دشوار، کیفیت مناسب چاپ و حروف چینی کتاب، و قابل دسترس بودن کتاب برای دانش‌آموزان و دبیران. در نتایج تحقیق به نقاط ضعفی اشاره شده است که عبارت‌اند از نبودن تمرینات کافی برای آموزش واژگان و تلفظ آن‌ها، جذابیت نداشتن جلد کتاب، مطابق نبودن مطالب کتاب با زندگی واقعی، و نداشتن لوح فشرده.

در مطالعه‌ای دیگر، احمدپور (۱۳۸۳) مشکلات مربوط به آموزش زبان انگلیسی دوره متوسطه را بررسی کرد. براساس نتایج این تحقیق، عوامل مؤثر در موفقیت کسب‌نکردن کتاب‌های زبان عبارت‌اند از مشخص نبودن اهداف کلی آن‌ها، استفاده از متون قدیمی غیرجذاب و نامناسب، توجه نکردن به نیازهای امروزی دانش‌آموزان در متن کتاب، جذابیت نداشتن تصاویر کتاب، ارتباط نداشتن و ناپیوستگی بین درس‌ها و متن کتاب.

پژوهش دیگری (Ahmadi Darani 1381) در مورد کتاب‌های زبان این دوره به نکاتی که در ادامه آورده می‌شود، اشاره می‌کند؛ بیان نکردن اهداف در پیش‌گفتار، ناکافی بودن زمان در نظر گرفته شده برای تدریس کتاب، نبود کتاب راه‌نمای معلم، تصنعی بودن مکالمات، بیان ناکافی درباره فرهنگ زبان مبدأ، جذابیت نداشتن متون درک مطلب، تکرار نکردن لغات در درس‌های بعدی، و نامناسب بودن کتاب‌ها به لحاظ ویژگی‌های ظاهری (تایپ، پرینت، جلد، و کیفیت صفحات).

به علاوه، صفرنواده و همکاران (۱۳۸۹) مطالعه‌ای با عنوان «تحلیل محتوای کتب درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه» منتشر کردند. طبق نتایج به دست آمده، متون درس‌ها جذابیت ندارند و تمرینات و فعالیت‌های مفیدی در کتاب‌ها گنجانده نشده است. نوار کاست و فیلم آموزشی در دسترس است اما اسلاید، تصویر، یا فلش‌کارت نیست، کتاب راه‌نمای معلم تولید شده و در آن روش‌های تدریس درک مطلب، ساختارهای دستوری، و واژگان بیان شده است، به فرهنگ مردم انگلیسی زبان اشاره نشده است، درک مطلب‌ها جذاب‌اند، ولی تلفظ‌ها مطلوب نیستند. علایق دانش‌آموزان مورد توجه قرار گرفته است، تصاویر کم‌اند و

جذاب نیستند، و ویژگی‌های ظاهری کتاب اعم از چاپ، تایپ، کیفیت کاغذ، و جلد کتاب مطلوب نیست. به‌علاوه، مهدی‌زاده (۱۳۸۴) به این مطلب اشاره دارد که از نظر معلمان و کارشناسان محتوای گنجانده‌شده در کتاب‌های انگلیسی دوره راه‌نمایی تحصیلی درزمینه ارتقای مهارت‌های چهارگانه (گفتاری، شنیداری، درک مطلب، و نوشتاری) و هم‌چنین اصول روش تدریس در سطح مطلوب قرار ندارند.

در پژوهشی دیگر، سودمند افشار و همکاران (۱۳۹۷) به نقد و ارزیابی مجموعه کتب جدیدالتألیف پراسپکت (Prospect) و ویژن یک (Vision 1) از بُعد توانش ارتباط بین فرهنگی و فرافرهنگی پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که تمرکز اصلی در این کتاب‌ها بر ساختارهای دستوری و توانش کارکردی است؛ به‌عبارت‌دیگر، محتوایی در کتب یادشده گنجانده نشده است که به توسعه توانش ارتباط بین فرهنگی و فرافرهنگی کمک کند. سودمند افشار و همکاران نتیجه می‌گیرند که گسستگی فرهنگ از زبان و ایرانیزه‌کردن گفتمان و محتوای کتب، آن‌ها هم به‌شکل غیراصولی، زمینه ارتقای آگاهی فرهنگی را در فراگیر ایجاد نمی‌کند و به سوءتفاهم بین فرهنگی منجر می‌شود. آن‌ها هم‌چنین یادآور می‌شوند که توسعه توانش بین فرهنگی و فرافرهنگی و توجه به نیازهای فرهنگی فراگیران زبان لازم است تا دقیق‌تر در کتب پراسپکت (Prospect) و ویژن (Vision) لحاظ شود و فراگیران بتوانند آگاهی انتقادی از دیگر فرهنگ‌ها کسب کنند و با آن‌ها تعامل زبانی برقرار کنند. باتوجه‌به موارد فوق، مطالعه حاضر تلاش خواهد کرد که با پاسخ به سؤالات ذیل کتاب ویژن یک را بررسی کند و از نبود اشکالات فوق در این کتاب اطمینان حاصل کند یا در صورت وجود برخی از این اشکالات وجود آن‌ها را گوش‌زد کند تا در چاپ‌ها و ویراست‌های بعدی مدنظر قرار گیرند.

۳.۳ سؤالات پژوهش

۱. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از طرح و قالب کتاب ویژن یک رضایت دارند؟
۲. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از فعالیت‌ها و تمرین‌های کتاب ویژن یک رضایت دارند؟
۳. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از محتوا و مهارت‌های زبانی کتاب ویژن یک رضایت دارند؟

۴. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از مواد کمک درسی و کتاب راهنمای معلم کتاب ویرژن یک رضایت دارند؟
۵. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی کتاب ویرژن یک رضایت دارند؟
۶. آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از روش‌های تدریس پیش‌نهادی برای کتاب ویرژن یک رضایت دارند؟

۴. روش اجرای پژوهش

۱.۴ شرکت‌کنندگان

۱۵۰ معلم زبان انگلیسی در مقطع متوسطه دوم از شهرستان‌های اهواز، سنندج، قوچان، شیراز، و همدان که دارای سابقه تدریس کتاب ویرژن یک بودند در این پژوهش شرکت و پرسش‌نامه موردنظر را تکمیل کردند. سن شرکت‌کنندگان بین ۲۵ تا ۵۰ سال بود. در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری در دسترس برای انتخاب شرکت‌کنندگان استفاده شد (Mackey and Gass 2005). همچنین، بیست تن از معلمان به صورت تصادفی برای مصاحبه‌ای نیمه‌ساختاریافته انتخاب شدند.

۲.۴ ابزار جمع‌آوری اطلاعات

در پژوهش حاضر از ابزارهای مختلف (پرسش‌نامه و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته) برای گردآوری اطلاعات موردنظر استفاده شد. از این رو، این پژوهش از نوع ترکیبی یا آمیخته محسوب می‌شود (Dörnyei 2007). برای جمع‌آوری داده‌های کمی از پرسش‌نامه نقد و ارزیابی (احمدی صفا و همکاران ۱۳۹۶) استفاده شد. این پرسش‌نامه شامل شصت گویه در مقیاس لیکرت (از ۱ = کاملاً مخالفام تا ۵ = کاملاً موافقام) است که هر یک بخش خاصی از کتاب ویرژن مانند محتوا، تمرینات و فعالیت‌های گنجانده شده در کتاب، مقوله فرهنگ، توجه به نیازهای زبان‌آموزان، تقویت خلاقیت در زبان‌آموزان، ایجاد همکاری بین زبان‌آموزان، توجه به تفاوت‌های فردی را ارزیابی می‌کنند. روایی مفهومی و ظاهری و هم‌چنین پایایی پرسش‌نامه توسط احمدی صفا و همکاران به تأیید رسید.

هم‌چنین، برای جمع‌آوری داده‌های کیفی، مصاحبه‌ای نیمه‌ساختاریافته با بیست معلم زبان انگلیسی صورت گرفت. هدف از انجام مصاحبه ارائه تصویر روشن‌تر و درک بهتری

از نقاط ضعف و قوت کتاب ویژن یک بود. پنج سؤال برای مصاحبه در نظر گرفته شد. سؤالات مصاحبه پیرامون نقد و ارزیابی کتاب ویژن یک (از جمله ارزیابی کلی کتاب، مزیت کتاب تازه‌تألیف در مقایسه با کتب پیشین آموزش زبان، دیدگاه معلمان در خصوص اهداف کتاب، نقاط ضعف کتاب، پیش‌نهادهای معلمان در چاپ‌های آتی) طراحی شد. همه مصاحبه‌ها در محیط کاری معلمان و مدرسه انجام شد و هر مصاحبه تقریباً بیست دقیقه به طول انجامید. به‌منظور جلوگیری از ابهامات احتمالی، فرایند مصاحبه به زبان فارسی انجام شد. برای ارجاع به اظهارات مصاحبه‌شونده‌ها از اسامی مستعار استفاده شد.

۳.۴ روند انجام گرفتن تحقیق

داده‌های این تحقیق در پاییز و زمستان ۱۳۹۶ جمع‌آوری شد. از نظر روایی و پایایی، پرسش‌نامه نقد و ارزیابی کتاب ویژن یک روایی و پایایی مطلوبی داشت. لذا، پرسش‌نامه یادشده بین ۱۵۰ معلم زبان انگلیسی توزیع شد. قبل از تکمیل پرسش‌نامه، هدف پژوهش برای معلمان روشن شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که هویت آن‌ها محرمانه خواهد بود. به‌منظور افزایش روایی داده‌ها، به شرکت‌کنندگان اجازه داده شد تا به‌صورت اختیاری و از روی تمایل به پرسش‌نامه پاسخ دهند. تکمیل پرسش‌نامه در حدود بیست دقیقه به طول انجامید. پس از گردآوری داده‌ها و اطلاعات لازم از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. برای پاسخ به سؤالات پژوهش، از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی) استفاده شد.

هم‌چنین، درباره تحلیل داده‌های کیفی پس از ضبط و رونویسی مصاحبه‌ها، با استفاده از روش تحلیل محتوا (content analysis) الگوهای مشترک استخراج و از روش تحلیل فراوانی برای محاسبه تکرار پاسخ‌ها استفاده شد. ذکر این نکته ضروری است که قبل از شروع مصاحبه به معلمان اطمینان‌خاطر داده شد که پاسخ‌های آن‌ها محرمانه خواهد بود و هیچ‌گونه تأثیری در منافع شغلی آن‌ها نخواهد داشت.

۵. نتایج و بحث

ارزیابی پرسش‌نامه در شش بخش (۱) طرح و قالب، (۲) فعالیت‌ها و تمرین‌ها، (۳) محتوا و مهارت‌های زبانی، (۴) مواد کمک درسی و کتاب راهنمای معلم، (۵) موارد گرامری، موارد واژگانی، و انواع نقش‌های زبانی، (۶) روش تدریس صورت گرفت. نتایج ارزیابی

در جداول زیر ارائه شده است. نتایج تحلیل عاملی برای بررسی کفایت نمونه در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج آزمون کایزر و میر و الکین و بارتلت

شاخص کفایت نمونه‌برداری کایزر، میر، و الکین	۰.۷۱۶
ضریب کای	۵۰۱۶.۷۹۲
آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی
معناداری	۱۷۷۰
	۰.۰۰۰

باتوجه به نتایج مندرج در جدول ۱، نتایج تحلیل عاملی (کایزر مایر = ۰/۷۷) نشان داد که فرض «کفایت نمونه» قابل پذیرش است. هم‌چنین، آزمون کرویت بارتلت در سطح $P < 0.05$ معنادار بود (جدول ۱). این نتایج نمایان‌گر مناسب بودن مؤلفه‌هایی است که در تحلیل عاملی کشف شده است.

هم‌چنین، با استفاده از ضریب آلفای کرانباخ (Cranbach Alpha)، ضریب هم‌سانی درونی پرسش‌نامه محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۲ گردآوری شده است.

جدول ۲. آزمون روایی آلفای کرانباخ

آلفای کرانباخ	آلفای کرانباخ براساس آیت‌های استاندارد	تعداد گویه‌ها
۰.۹۴۲	۰.۹۴۲	۶۰

طبق جدول ۲، پایایی پرسش‌نامه به‌کارگرفته‌شده در این تحقیق ۰.۹۴ حاصل شد که سطح بسیار مطلوبی از پایایی پرسش‌نامه را نشان می‌دهد.

۱.۵ بخش کمی مطالعه

سؤال ۱: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از طرح و قالب کتاب ویژن یک رضایت دارند؟

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره طرح و قالب کتاب ویژن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین نمره معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به‌دست آید که نتایج آن در جدول ۳ همراه با متن گویه‌ها به‌اختصار آمده است.

جدول ۳. آمار توصیفی برای دیدگاه معلمان زبان انگلیسی برای مؤلفه طرح و قالب کتاب ویرن یک

مقیاس لیکرت براساس درصد						
شماره گویه	متن گویه	کاملاً موافقم	کاملاً مخالفم	نظری ندارم	مخالفاً موافقم	میانگین
۱	کتاب دارای طرح و قالب مناسبی است.	۰.۷	۶	۳۷.۳	۴۸	۳.۵۶
۲	کتاب به طور مناسبی سازمان‌دهی شده است.	۴۵.۳	۴۲.۷	۱۲	۰	۳.۶۶
۳	طرح جلد کتاب جذاب است.	۲۱.۳	۲۱.۳	۲۵.۳	۳۲	۳.۶۸
۴	تصاویر و اشکال موجود در کتاب واضح، ساده، و به دور از جزئیات گیج‌کننده است.	۵.۳	۱۳.۳	۳۴	۳۶.۷	۳.۳۴
۵	تصاویر موجود در کتاب جذاب و باکیفیت‌اند.	۲۹.۳	۷.۳	۳۲	۳۱.۳	۳.۶۵
۶	تصاویر، جداول، نمودارها، و اشکال موجود مرتبط و اثرگذارند.	۵.۳	۷.۳	۵۱.۳	۱۹.۳	۳.۳۴
۷	فهرست مطالب گنجانده شده در کتاب جامع و مفید است.	۱.۳	۱۶.۷	۵۵.۳	۲۶.۷	۴.۰۷
۸	مقدمه ابتدای کتاب اهداف و نظریه‌های بنیادی مرتبط با یادگیری و آموزش زبان را که در طراحی این کتاب استفاده شده است، به اختصار شرح می‌دهد.	۲۳.۳	۵۳.۳	۱۸	۰	۳.۷۸
۹	فهرست کتب مرجع انتهای کتاب مفید و قابل استفاده است.	۱۳.۳	۳۴	۱۴	۳۸.۷	۳.۷۸
۱۰	فهرست راهنما کامل است و جزئیات و منابع مرتبط هر بخش را ارائه می‌کند. بنابراین، کاربر می‌تواند به راحتی از آن استفاده کند.	۸.۷	۴۶.۷	۱۰.۷	۳۴	۳.۷۰
۱۱	فهرست واژگان موجود در انتهای کتاب مفید و مؤثر است.	۱۰	۸.۷	۷۰.۷	۱۰.۷	۳.۸۲
میانگین مؤلفه طرح و قالب		۳.۶۷				

جدول ۳ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج‌گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «طرح و قالب» کتاب ویرن یک را نشان می‌دهد. نتایج آمار توصیفی نشان داد که میانگین پاسخ معلمان زبان انگلیسی به مؤلفه «طرح و قالب» ۳.۶۷ است که بیان‌گر رضایت بالایی معلمان از مؤلفه یادشده کتاب ویرن یک است. در میان گویه‌های این مؤلفه، بالاترین میانگین (۴.۰۷) مربوط به گویه شماره ۷ «فهرست مطالب گنجانده شده در کتاب جامع و مفید است» بود. از جمله مواردی که تاملینسون (2013) در ارزیابی بیرونی یک کتاب درسی مورد تأکید قرار می‌دهد، طرح و قالب کتاب درسی است که در کنار فهرست، طرح جلد، و سازمان‌دهی

مطالب از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هم‌چنین، نیشن و مک‌الیستر (2010) گنجاندن مطالب زبانی مختلف و پرکاربرد را در یک کتاب درسی مورد تأکید قرار دادند و آن را عاملی برای کسب حداکثر موفقیت برای زبان‌آموز می‌دانند.

سؤال ۲: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از فعالیت‌ها و تمرین‌های کتاب ویرژن یک رضایت دارند؟

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره فعالیت‌ها و تمرین‌های کتاب ویرژن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به دست آید که نتایج آن در جدول ۴ هم‌راه با متن گویه‌ها به اختصار آمده است.

جدول ۴. آمار توصیفی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی درباره مؤلفه فعالیت‌ها و تمرین‌های کتاب ویرژن یک

مقیاس لیکرت براساس درصد						
شماره گویه	متن گویه	کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱۲	کتاب گستره متوازی از تمرین‌ها را در بر می‌گیرد.	۱۲.۷	۲۰	۳۰.۷	۳۶.۷	۰
۱۳	فعالیت‌های کتاب به شکل‌های انفرادی، دویه‌دو، یا گروهی ارائه شده‌اند.	۶.۷	۱۳.۳	۲۶	۳۰	۲۴
۱۴	فعالیت‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که دانش‌آموزان را به ایجاد ارتباط هدف‌مند و معنادار سوق می‌دهند.	۱۷.۳	۲۲.۷	۴۸.۷	۱۱.۳	۰
۱۵	فعالیت‌های کتاب دانش‌آموزان را به دادن پاسخ‌های خلاقانه، بدیع، و مستقل ترغیب می‌کنند.	۱۳.۳	۳۱.۳	۳۶.۷	۱۸.۷	۰
۱۶	فعالیت‌های کتاب به حد کافی مشوق دانش‌آموزان در مشارکت‌های معنادار و اجتماعی‌اند.	۱۲	۴۴	۲۱.۳	۲۲.۷	۰
۱۷	فعالیت‌های کتاب با ایجاد موقعیت‌هایی واقعی که دست‌ورزبان در آن‌ها به‌کار رفته‌است، به دانش‌آموزان در یادگیری دست‌ورزبان کمک می‌کنند.	۱۶	۱۴	۳۹.۳	۳۰.۷	۰
۱۸	محتوای درس‌ها در سراسر کتاب به‌طور مناسب مرور و یادگیری مطالب جدید سنجیده می‌شود.	۱۳.۳	۳۵.۳	۷.۳	۴۴	۰
میانگین مؤلفه فعالیت‌ها و تمرین‌ها		۳.۶۸				

جدول ۴ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «فعالیت‌ها و تمرین‌ها»ی کتاب ویرن یک را نشان می‌دهد. نتایج آمار توصیفی نشان داد که میانگین پاسخ معلمان زبان انگلیسی به مؤلفه «فعالیت‌ها و تمرین‌ها» ۳.۶۸ است که رضایت نسبی از مؤلفه یادشده کتاب ویرن یک را نشان می‌دهد. گفتنی است که در میان گویه‌های مؤلفه یادشده، بالاترین میانگین (۳.۹۱) مربوط به گویه شماره ۱۲ «کتاب گستره متوازی از تمرین‌ها را در بر می‌گیرد» است. نیشن و مک‌الیستر (2010) پنج اصل را در ارتقای سطح استقلال زبان‌آموز مؤثر می‌دانند که یکی از آن‌ها فعالیت‌های گنجانده شده در کتاب درسی است.

سؤال ۳: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از محتوا و مهارت‌های زبانی کتاب ویرن یک رضایت دارند؟

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره محتوا و مهارت‌های زبانی کتاب ویرن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به دست آید که نتایج آن در جدول ۵ همراه با متن گویه‌ها به اختصار آمده است.

جدول ۵. آمار توصیفی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی برای مؤلفه محتوا و مهارت‌های زبانی کتاب ویرن یک

شماره گویه	متن گویه	مقیاس لیکرت براساس درصد				میانگین
		کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفاً موافقم	
۱۹	محتوای قسمت‌های مختلف فعالیت‌های کتاب مانند پنجره‌ای است که رو به یادگیری فرهنگ زبان دوم (انگلیسی) باز می‌شود.	۲۵.۳	۲۷.۳	۲۱.۳	۲۶	۳.۴۸
۲۰	باتوجه به بازه سنی دانش‌آموزان موردنظر، اطلاعات فرهنگی کتاب برای جلب علاقه دانش‌آموزان مناسب است.	۱.۳	۱۵.۳	۷۱.۳	۱۲	۳.۹۴
۲۱	تأحد ممکن فعالیت‌ها و تمرین‌های خاصی مثل بازی، موسیقی، و سرود به‌منظور یادگیری زبان در کتاب گنجانده شده است.	۱۷.۳	۳۵.۳	۴۱.۳	۰	۳.۵۸
۲۲	بازه گسترده و متنوعی از کشورهای مختلف در کتاب گنجانده شده است.	۳۷.۳	۳۵.۳	۱۶	۱۰	۳.۹۷
۲۳	فرصت‌هایی برای دانش‌آموزان فراهم شده است که از زبان دوم (انگلیسی) در شرایطی شبیه شرایط واقعی استفاده کنند.	۳۹.۳	۲۰.۷	۲۶	۱۳.۳	۳.۸۴

۲۴	۲۴.۷	۳۸	۲۵.۳	۱۱.۳	۰.۷	۳.۷۴	از دانش‌آموزان خواسته شده است تا فرهنگ خود را با فرهنگ زبان دوم (انگلیسی) مقایسه کنند و الگوها و مفاهیم مشابه و متفاوت بین دو فرهنگ را کشف کنند.	
۲۵	۲۶.۷	۲۰.۷	۲۰.۷	۳۲	۰	۳.۴۲	در مقایسه با کتب انگلیسی‌زبان، این کتاب موضوعاتی شبیه زندگی واقعی دارد که خواننده را وادار می‌کند تا راجع به نگرشش به دنیا تفکر انتقادی داشته باشد.	
۲۶	۴۱.۳	۲۸	۲۸.۷	۱.۳	۰.۷	۴.۰۸	موضوعات و محتوای کتاب با نیازها، علایق، و سن دانش‌آموزان هم‌خوانی دارد.	
۲۷	۴۲	۳۴.۷	۱۶.۷	۶	۰.۷	۴.۱۱	موضوع و محتوای کتاب تنوع کافی دارد.	
۲۸	۵۲	۱۲	۸.۷	۲۲	۰.۵۳	۳.۸۳	مثال‌ها و توضیحات کتاب برای دانش‌آموزان موردنظر قابل فهم است.	
۲۹	۳۴	۲۵.۳	۱۸	۲۲.۷	۰	۳.۷۰	مکالمه‌ها، تکالیف، و فعالیت‌ها برای زبان‌آموزان جذاب است و تا حد امکان به زندگی واقعی نزدیک‌اند.	
۳۰	۱۵.۳	۴۴.۷	۲۶	۸.۳	۰.۵۳	۳.۵۶	دستورالعمل‌های انجام‌گرفتن بخش‌های گوناگون برای زبان‌آموزان به‌قدر کافی واضح است.	
۳۱	۳۹.۳	۲۴.۷	۲۶.۷	۸	۱.۳	۳.۹۲	محتوا و تصاویر برای زبان‌آموزان جذاب است.	
۳۲	۲۱.۳	۴۳.۳	۲۰.۷	۱۴.۷	۰	۳.۷۱	درجه‌بندی محتوا (از جمله گرامر و لغت) به‌لحاظ میزان دشواری مناسب است.	
۳۳	۱۳.۳	۳۶.۷	۳۸	۶.۷	۰.۵۳	۳.۴۶	مطالب این کتاب هر چهار مهارت زبانی را به‌طرز مناسبی پوشش می‌دهد.	
۳۴	۱۲	۴۲	۲۳.۳	۱۷.۵	۵.۳	۳.۳۸	مطالب این کتاب متمرکز بر و شامل مهارت‌هایی است که دانش‌آموزان به تمرین آن‌ها نیاز دارند.	
۳۵	۱۴	۴۶	۲۵.۳	۹.۳	۰.۵۳	۳.۵۴	متن‌های کتاب به‌لحاظ موضوع، محتوا، و تمرین‌های مربوطه مناسب است.	
۳۶	۲۲	۲۵.۳	۲۹.۳	۲۲.۷	۰.۷	۳.۴۵	تمرین‌های پیش، در حین و پس از پرداختن به چهار مهارت زبانی و ریزمهارت‌ها جذاب و مفیدند.	
۳۷	۳۲.۷	۱۵.۳	۱۸.۷	۱۵.۳	۱۸	۳.۲۹	مطالب مربوط به مکالمات به‌خوبی طراحی شده‌اند تا زبان‌آموزان را برای ارتباط‌های واقعی خارج از کلاس آماده کند.	
۳۸	۲۴.۷	۶۳.۳	۹.۳	۰.۷	۲	۴.۰۸	قواعد زبانی به‌نحوی معقول و به‌ترتیب دشواری ارائه شده‌اند.	
۳۹	۹.۳	۲۶.۷	۵۶.۷	۷.۳	۰	۳.۳۸	تکالیف شنیداری و خواندنی که قابل شنیداری دارند، شاید خیلی کم، اما می‌توان گفت که سعی دارند تا گویش‌های متفاوت انگلیسی را به دانش‌آموزان ارائه دهند.	
							۳.۶۹	میانگین مؤلفه محتوا و مهارت‌های زبانی

جدول شماره ۵ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «محتوا و مهارت های زبانی» کتاب ویرن یک را نشان می دهد. نتایج نشان داد که میانگین پاسخ معلمان زبان انگلیسی به مؤلفه «محتوا و مهارت های زبانی» ۳.۶۹ است که بیانگر رضایت بالای معلمان از محتوا و مهارت های زبانی کتاب ویرن یک است. گفتنی است که در میان گویه های مؤلفه یاد شده، بالاترین میانگین (۴.۱۱) مربوط به گویه شماره ۲۷ «در موضوع و محتوای کتاب تنوع کافی وجود دارد» است. میزان رضایت شرکت کنندگان مطالعه حاضر نسبت به ارقام گزارش شده توسط طاهرخانی و همکاران (۱۳۹۶) بالاتر است. مک دونا، شاو، و ماسوهارا (McDonough et al. 2013) بر وجود مهارت های زبانی با نسبت های مناسب و متناسب با موقعیت به صورت جداگانه یا یک پارچه تأکید دارند. تاملینسون (Tomlinson 2013) توصیه می کند که کتاب حاوی حجم زیادی متون گفتاری و شنیداری درباره موضوعات، حوادث، و موقعیت های متنوع و درعین حال معنی دار باشد که بتواند تجربیات گسترده ای از زبان مورد آموزش را در اختیار فراگیران قرار دهد و آن ها را با انواع ژانرها و متون آشنا سازد.

سؤال ۴: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از مواد کمک درسی و کتاب راهنمای معلم کتاب ویرن یک رضایت دارند؟

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره مواد کمک درسی و کتاب راهنمای معلم کتاب ویرن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به دست آید که نتایج آن در جدول ۶ هم راه با متن گویه ها به اختصار آمده است.

جدول ۶. آمار توصیفی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی در مورد مؤلفه مواد کمک درسی و کتاب راهنمای معلم کتاب ویرن یک

شماره گویه	متن گویه	مقیاس لیکرت براساس درصد				
		کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۴۰	به هم راه این کتاب، کتاب راهنمای معلم نیز وجود دارد که شامل دستورالعمل های مفیدی برای مدرسان تازه کار و هم چنین مجرب است.	۳۴	۲۵.۳	۱۸	۲۲.۷	۰
۴۱	روش های توصیه شده در کتاب راهنمای معلم بر پایه تازه ترین یافته های تحقیقاتی در زمینه آموزش و یادگیری زبان است.	۱۸.۷	۳۷.۳	۲۶.۷	۱۷.۳	۰

۳۹۲	۰	۷	۳۵٫۳	۳۵٫۳	۲۸٫۷	در کتاب <i>راهنمای معلم</i> ، تکنیک‌های مناسبی برای فعال‌سازی دانش‌زمینه‌های زبان‌آموزان در رابطه با متون درک مطلب ارائه شده است.	۴۲
۳۸۴	۰	۱۷٫۳	۱۵٫۳	۳۲٫۳	۳۴٫۳	در رابطه با هریک از قسمت‌ها و فعالیت‌های مختلف کتاب، <i>راهنمایی مفید</i> و قابل‌استفاده‌ای در کتاب <i>راهنمای معلم</i> ارائه شده است.	۴۳
۳۷۲	۸٫۳	۱۴	۱۹٫۳	۲۵٫۳	۳۶	در کتاب کار تمرین‌های مفید بیش‌تری برای دانش‌آموزان ارائه شده است.	۴۴
۳۷۱	.	۲۴٫۷	۱۲	۳۰٫۷	۳۲٫۷	علاوه بر کتاب اصلی، ابزارهای کمکی مؤثری مانند سی‌دی و کارت‌های تصویری نیز به دانش‌آموزان داده می‌شود.	۴۵
۳۷۴						میانگین مؤلفه مواد کمک‌درسی و کتاب <i>راهنمای معلم</i>	

جدول ۶ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج‌گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «مواد کمک‌درسی و کتاب *راهنمای معلم*» کتاب ویژن یک را نشان می‌دهد. نتایج آمار توصیفی نشان داد که میانگین پاسخ معلمان به مؤلفه «مواد کمک‌درسی و کتاب *راهنمای معلم*» ۳۷۴ است که بیان‌گر رضایت نسبی معلمان از مؤلفه یادشده است. تمامی گویه‌های این مؤلفه از میانگین بالایی برخوردارند و در میان گویه‌های مؤلفه یادشده، بالاترین میانگین (۳۹۲) مربوط به گویه شماره ۴۲ «در کتاب *راهنمای معلم* تکنیک‌های مناسبی برای فعال‌سازی دانش‌زمینه‌های زبان‌آموزان در رابطه با متون درک مطلب ارائه شده است» بود.

از نظر ریچاردز (Richards 2017)، وجود کتاب کار و لوح فشرده محیط آموزشی را جذاب و لذت‌بخش می‌سازد. محمودی و مرادی (۱۳۹۴) وجود کتاب معلم، کتاب کار، و لوح فشرده را از نقاط قوت یک مجموعه آموزشی به‌شمار می‌آورند. هم‌چنین، احمدی‌صفا و همکاران (۱۳۹۶)، در ارزیابی کتاب *پراسپکت ۲ (Prospect 2)*، هم‌راه‌بودن لوح فشرده صوتی با کتاب را از نقاط قوت کتاب برشمرده‌اند؛ چراکه به‌عقیده این مؤلفان، لوح فشرده امکان انجام دادن یک‌سان تمرین‌های شنیداری را برای دانش‌آموزان سراسر کشور فراهم می‌آورد.

سؤال ۵: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی کتاب ویژن یک رضایت دارند؟

ارزیابی ویرن یک (Vision 1): کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه دهم ... ۲۸۹

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی کتاب ویرن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به دست آید که نتایج آن در جدول ۷ همراه با متن گویه‌ها به اختصار آمده است.

جدول ۷. آمار توصیفی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی برای مؤلفه موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی کتاب ویرن یک

شماره گویه	متن گویه	مقیاس لیکرت براساس درصد				
		کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفاً	کاملاً مخالفم
۴۶	کاربردهای زبانی ارائه شده در کتاب دربردارنده کاربردهای زبان انگلیسی هستند که زبان آموزان از آن‌ها بهره خواهند جست.	۱۸.۷	۳۲	۳۸.۷	۶.۷	۴
۴۷	زبان به کار برده شده در کتاب واقعی است، به بیان واضح‌تر زبانی است که در زندگی روزمره به کار می‌رود.	۳۲.۷	۴۰.۷	۲۳.۳	۳.۳	۰
۴۸	زبان به کار برده شده در کتاب مطابق با سطح توانش زبانی فراگیران کتاب است.	۱۶	۵۳.۳	۲۰.۷	۷.۳	۲.۷
۴۹	زبان به کار رفته در کتاب، هر چند به طور محدود، شامل گستره متنوعی از گویش‌ها و واژگان است.	۳۶	۲۶	۲۸	۷.۳	۲.۷
۵۴	حجم واژگان ارائه شده مناسب سطح دانش آموزان است.	۱۲	۳۸.۷	۳۰.۷	۱۴.۷	۴
۵۵	تکرار و بازیابی واژگان در سراسر کتاب به طور مؤثر صورت گرفته است.	۲۹.۳	۳۴.۷	۱۲.۷	۲۳.۳	۰
۵۶	توزیع واژگان (از سطح آسان به دشوار) در هر فصل به طور مناسب صورت گرفته است.	۱۶	۱۹.۳	۵۲	۸	۴.۷
۵۷	قواعد زبان به صراحت ارائه و توضیح داده شده و سپس در طول کتاب به طور تلویحی مورد تمرین قرار گرفته‌اند.	۳۷.۳	۴۵.۳	۱۵.۳	۲	۰
۵۸	قواعد زبانی براساس میزان کاربرد در مکالمات روزمره انتخاب و در این کتاب گنجانده شده‌اند.	۲۹.۳	۳۸	۲۶.۷	۲.۷	۳.۳
۵۹	کتاب درسی، با در نظر گرفتن نیاز دانش آموزان، قواعد زبانی اصلی را مناسب با سطح آن‌ها ارائه می‌کند.	۳۳.۳	۱۴.۷	۳۴	۱۸	۰
۶۰	نکات دستوری در بافت زبانی واقعی و جالب ارائه شده‌اند.	۲۸.۷	۲۶	۳۷.۳	۸	۰
	میانگین مؤلفه موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی	۳۷.۲				

جدول ۷ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج‌گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی» کتاب ویژن یک را نشان می‌دهد. نتایج نشان داد که میانگین پاسخ معلمان به مؤلفه یادشده ۳.۷۲ است که بیان‌گر رضایت نسبی معلمان از مؤلفه «موارد واژگانی، موارد دستوری، و انواع نقش‌های زبانی» است. در میان گویه‌های مؤلفه یادشده، بالاترین میانگین (۴.۱۸) مربوط به گویه شماره ۵۷ «قواعد زبان به‌صراحت ارائه و توضیح داده شده و سپس در طول کتاب به‌طور تلویحی مورد تمرین قرار گرفته‌اند» بود. در مطالعه‌ای که طاهرخانی و همکاران (۱۳۹۶) از همین کتاب انجام دادند، برای برخی مؤلفه‌ها میزان رضایت‌مندی معلمان و دانش‌آموزان با ارقام ارائه‌شده در این مطالعه هم‌خوانی دارد. ماساهورا (Masahura 1998) نوع محتوای زبانی از قبیل موضوعات، مهارت‌های زبانی، انواع متون، فعالیت‌ها و تمرین‌ها، واژگان، دستورزبان، و مهارت‌های یادگیری را بسیار مهم می‌داند. بررسی نحوه ارائه واژگان در یک کتاب درسی (Ur 2012)، هم‌خوانی آن با شرایط حاکم (سن و میزان معلومات فراگیران، بسامد واژگان، و توزیع واژگان در بخش‌های مختلف یک درس و در درس‌های مختلف) امری است ضروری.

در یک کتاب درسی، معمولاً واژگان و نکات دستوری جدید در بخش مکالمه یا درک مطلب به‌صورت ضمنی ارائه می‌شوند. سپس، در بخش تمرین‌ها و فعالیت‌ها استفاده‌ها و کاربردهای آن در قالب جملات و متون مختلف تمرین می‌شود. از نظر شرکت‌کنندگان در این پژوهش، این امر در ارائه واژگان و نکات دستوری جدید رعایت شده است؛ هرچند برای بررسی دقیق‌تر محتوای واژگانی یک کتاب درسی، معیارهای دیگری از قبیل مراحل و حیطه‌های سه‌گانه واژگان (Nation 2001) و ارائه لغات و موارد دستوری به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم (Tomlinson 2012; Ur 2012) لازم است.

سؤال ۶: آیا معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه از روش تدریس پیش‌نهادی کتاب ویژن یک رضایت دارند؟

برای بررسی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه درباره روش تدریس پیش‌نهادی کتاب ویژن یک تحلیل فراوانی اعمال شد تا میانگین معلمان ایرانی زبان انگلیسی برای این بخش کتاب به‌دست آید که نتایج آن در جدول ۸ هم‌راه با متن گویه‌ها آمده است.

جدول ۸. آمار توصیفی دیدگاه معلمان زبان انگلیسی برای مؤلفه روش تدریس پیش نهادی کتاب ویرن یک

مقیاس لیکرت براساس درصد						
شماره گویه	متن گویه	کاملاً موافقم	کاملاً مخالفم	موافقم ندارم	مخالفم	میانگین
۵۰	فعالیت‌های کتاب به صورت کامل و با استفاده از روش‌های مختلف آموزش زبان انگلیسی قابل اجراست.	۲۶	۲۱.۳	۳۶.۷	۱۳.۳	۲.۷
۵۱	فعالیت‌های کتاب با نگرشی ارتباطی و اجتماعی نگاشته شده‌اند.	۱۰	۵۴.۷	۲۶.۷	۸	۰.۷
۵۲	کتاب با سبک‌های متنوع یادگیری زبان‌آموزان (نظیر سمعی، بصری، پویشی) منطبق است.	۱۹.۳	۳۹.۳	۳۷.۳	۴	۰
۵۳	فعالیت‌های کتاب به گونه‌ای طراحی شده‌اند که به زبان‌آموزان امکان پذیرش مسئولیت را درمورد بخشی از یادگیری خود می‌دهند.	۳۰	۲۸	۲۴	۱۷.۳	۰.۷
میانگین مؤلفه روش تدریس پیش نهادی		۳۶۵				

جدول ۸ درصد پاسخ معلمان زبان انگلیسی در سطوح پنج‌گانه مقیاس لیکرت به مؤلفه «روش تدریس پیش نهادی» کتاب ویرن یک را نشان می‌دهد. نتایج نشان داد که میانگین پاسخ معلمان به مؤلفه «روش تدریس پیش نهادی» ۳.۶۵ است که بیان‌گر رضایت بالای معلمان از این مؤلفه است. گفتنی است در میان گویه‌های مؤلفه یادشده، بالاترین میانگین (۳.۷۴) مربوط به گویه شماره ۵۲ «کتاب با سبک‌های متنوع یادگیری زبان‌آموزان (نظیر سمعی، بصری، پویشی) منطبق است» است. بررسی نقادانه کتاب درسی می‌تواند به معلم کمک کند تا روش‌های مناسب‌تر و مؤثرتری در کلاس اتخاذ کند (Richards 2001). به نظر تاملینسون و ماسوهارا (Tomlinson and Masuhara 2018)، محتوای کتاب آموزشی، به هم‌راه اهداف آموزش، راه‌بردها و روش‌های تدریس را تعیین می‌کنند. تاملینسون (Tomlinson 2013) بر آن است که بسیاری از کتب آموزش زبان موجود برای تدریس زبان (teaching language) طراحی شده‌اند نه برای یادگیری زبان (learning language) و همین امر را عاملی برای موفق نبودن بسیاری از فراگیران زبان در توسعه توانش ارتباطی می‌داند. شاید دلیل امر این باشد که این کتاب‌ها به جای تمرکز بر فراهم آوردن موقعیت‌های یادگیری بیشتر بر ارائه عناصر زبانی تأکید دارند. از نظر تاملینسون، اگر کتاب درسی متون گفتاری و نوشتاری اصیل را ارائه ندهد و فراگیر را به تفکر وادار نکند، انتظار نمی‌رود چنین کتابی

بتواند فراگیری زبان را به‌طور پایدار و بلندمدت تسهیل کند. اشکال دیگری که تا مینسون به برخی کتاب‌های آموزشی وارد می‌کند این است که این کتاب‌ها بیش‌تر به دنبال تأمین اهداف برنامه‌ریزان، مدیران، و معلمان‌اند تا تأمین نیازهای فراگیران.

۲.۵ بخش کیفی مطالعه

از ۱۵۰ شرکت‌کننده، بیست نفر در مصاحبه‌ای نیمه‌ساختاریافته شامل پنج سؤال شرکت کردند و الگوهای مشترک و پرتکرار کدگذاری شد. سپس، این کدها موردتحلیل فراوانی قرار گرفتند. نتایج تحلیل کیفی در جداول زیر ارائه شده‌اند.

پرسش اول مصاحبه به بررسی نظر کلی معلمان راجع به کتاب ویزن یک پرداخته است. نتایج تحلیل پاسخ شرکت‌کننده‌ها به این پرسش در جدول ۹ نشان داده شده است.

جدول ۹. پرتکرارترین پاسخ‌های معلمان به سؤال اول مصاحبه

درصد	پاسخ
۲۰٪	کتاب مطلوب و موفقی است.
۴۵٪	تلاشی ناموفق برای تمرکز بر همه مهارت‌های زبانی است.
۱۵٪	تلفظ ضعیف توسط افراد غیربومی در بخش شنیداری
۲۰٪	ایجاد توانایی برقراری ارتباط به‌عنوان هدف اصلی در این کتاب محقق نشده است.

همان‌طور که جدول ۹ نشان می‌دهد، ۴۵٪ از معلمان بر این باور بودند که کتاب یادشده تلاش کرده است تا همه مهارت‌های زبانی را پوشش دهد، اما این تلاش ناموفق بوده است. از طرف دیگر، ۲۰٪ از شرکت‌کنندگان کتاب را منبعی مطلوب و مؤثر قلمداد کردند. هم‌چنین، ۲۰٪ دیگر از معلمان موفق نبودن کتاب در هدفش (یعنی ایجاد توانایی برقراری ارتباط به زبان انگلیسی در دانش‌آموزان) را بیان کردند.

پرسش دوم مصاحبه نقاط قوت کتاب ویزن یک را بررسی کرده است. نتایج تحلیل پاسخ شرکت‌کننده‌ها به این پرسش در جدول ۱۰ نشان داده شده است.

جدول ۱۰. پرتکرارترین پاسخ‌های معلمان به سؤال دوم مصاحبه

درصد	پاسخ
۵۲٪	تمرکز بیش‌تر بر مهارت شنیداری در تدریس و ارزش‌یابی
۳۲٪	تمرکز بیش‌تر بر مهارت گفتاری در تدریس و ارزش‌یابی
۱۶٪	استفاده از تصاویر مختلف مشابه به دنیای واقعی

ارزیابی ویژن یک (Vision 1): کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه دهم ... ۲۹۳

باتوجه به جدول ۱۰، بیش تر معلمان بر این باور بودند که تلاش برای تمرکز بر مهارت شنیداری و مهارت گفتاری بیش تر شده است و تعداد کمی از آنان داشتن تصاویر مشابه به دنیای واقعی را جزو نقاط قوت کتاب حاضر می دانند.

پرسش سوم مصاحبه به بررسی نقاط ضعف کتاب ویژن یک پرداخته است. نتایج تحلیل پاسخ شرکت کنندگان به این پرسش در جدول ۱۱ نشان داده شده است.

جدول ۱۱. پرتکرارترین پاسخ های معلمان به سؤال سوم مصاحبه

پاسخ	درصد
کاربردی نبودن مکالمات کتاب	٪۳۵
ارائه نکردن متن کافی در تدریس لغات	٪۳۵
ارتباط منطقی نداشتن مطالب کتاب	٪۱۰
تمرکز نداشتن بر مهارت نوشتاری	٪۲۰

باتوجه به جدول ۱۱، بیش تر معلمان بر این باور بودند که مکالمات کتاب کاربردی نیست و در دنیای واقعی قابل استفاده نیست. به علاوه، تعداد بسیاری از شرکت کنندگان معتقد بودند که لغات قابل تدریس جدای از متن ارائه شده اند. معلمان همچنین تمرکز نکردن بر مهارت نوشتاری و ارتباط منطقی نداشتن مطالب کتاب را از نقاط ضعف کتاب حاضر دانستند.

پرسش چهارم مصاحبه موفقیت در رسیدن به اهداف تعیین شده کتاب ویژن یک را بررسی کرده است. نتایج تحلیل پاسخ شرکت کنندگان به این پرسش در جدول ۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۲. پرتکرارترین پاسخ های معلمان به سؤال چهارم مصاحبه

پاسخ	درصد
موفقیت کامل کتاب در رسیدن به اهداف	٪۲۰
عدم موفقیت کتاب در رسیدن به اهداف	٪۴۵
موفقیت نسبی کتاب در رسیدن به اهداف	٪۳۵

همان طور که جدول ۱۲ نشان می دهد، ٪۴۵ از معلمان کتاب ویژن یک را در رسیدن به اهداف تعیین شده اش ناموفق و ٪۲۰ کاملاً موفق دانستند. به علاوه، ٪۲۰ از آن ها اذغان داشتند کتاب در نیل به اهدافش موفقیتی نسبی داشته است.

پرسش پنجم مصاحبه طرح و ایده معلمان زبان انگلیسی راجع به تغییرات احتمالی در کتاب ویژن یک را بررسی کرده است. نتایج و الگوهای به دست آمده در جدول ۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۱۳. پرتکرارترین پاسخ‌های معلمان به سؤال پنجم مصاحبه

درصد	پاسخ
٪۱۵	بهبود تلفظ به وسیله نمونه‌های بومی انگلیسی در بخش شنیداری
٪۲۵	تغییر و کاربردی کردن بخش نوشتاری کتاب
٪۶۰	گسترش و اضافه کردن بخش‌های پرکاربرد در مهارت گفتاری

طبق جدول ۱۳، بیش‌تر معلمان بر این باور بودند که کتاب ویرژن یک به اضافه کردن مطالب کاربردی مشابه به دنیای واقعی در قسمت گفتاری نیاز دارد. به علاوه، ٪۲۵ از شرکت‌کنندگان تغییرات احتمالی را در قسمت نوشتاری کتاب پیش‌نهاد می‌کنند. بهبود تلفظ به وسیله نمونه‌های بومی انگلیسی در بخش شنیداری نیز از تغییرات پیش‌نهادی ٪۱۵ از معلمان شرکت‌کننده است.

۶. نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که این مجموعه آموزشی در مقایسه با کتب قبلی مورد استفاده برای این پایه از نقاط قوتی برخوردار است. مهم‌ترین نکته مثبت، طبق نظر شرکت‌کنندگان در این تحقیق، این بود که این بسته آموزشی شامل کتاب اصلی، کتاب کار دانش‌آموز، کتاب راهنمای معلم، و لوح فشرده است که آن را به یک مجموعه کامل تبدیل کرده‌اند. دیگر نکته مثبت این بسته، طبق نتایج این تحقیق، پرداختن به موارد گرامری، موارد واژگانی، و انواع نقش‌های زبانی است که مورد رضایت شرکت‌کنندگان در این مطالعه بود. دیگر نکات مورد رضایت شرکت‌کنندگان در این مطالعه به ترتیب عبارت بودند از محتوا و مهارت‌های زبانی، فعالیت‌ها و تمرین‌ها، طرح و قالب، و روش تدریس پیش‌نهادی برای تدریس هر یک از بخش‌های کتاب. در حالی که بخش کیفی مطالعه (مصاحبه نیمه ساختاریافته) بیانگر برخی نقاط ضعف این مجموعه است؛ از جمله این که تقریباً نیمی از مصاحبه‌شوندگان مجموعه را تلاشی ناموفق در تمرکز بر تمامی مهارت‌های زبانی ارزیابی کردند و بر این نظر بودند در حالی که مهارت شنیداری در تدریس و ارزش‌یابی مورد توجه چشم‌گیری قرار گرفته است، از مهارت نوشتن غفلت شده است. هم‌چنین، شرکت‌کنندگان در مصاحبه بر این باورند که عناصر پرکاربرد در مهارت‌های گفتاری باید بیش‌تر مورد توجه قرار گیرند. با وجود رضایت نسبی شرکت‌کنندگان در این مطالعه از کتاب و مجموعه حاضر، به نظر می‌رسد این مجموعه از برخی جهات با شرایط آرمانی فاصله دارد. با توجه به این که ارزیابی

ارزیابی ویرن یک (Vision 1): کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه دهم ... ۲۹۵

کتاب و بسته‌های آموزشی فرایندی پویا و جزء لاینفک آموزش به‌طور اعم و آموزش زبان به‌طور اخص است، امید است که نتایج مطالعه حاضر و پژوهش‌های مشابه گامی باشد در جهت رفع اندک نقص‌های این مجموعه و مجموعه‌های مشابه و ویراست‌های بعدی آن‌ها بیش‌تر با اصول و مبانی یادگیری و آموزش زبان و نیازها و شرایط زبان‌آموزان ایرانی منطبق باشد.

کتاب‌نامه

- احمدپور، زهرا (۱۳۸۳)، «بررسی مسائل و مشکلات آموزش زبان انگلیسی در دوره متوسطه»، فصل‌نامه رشد آموزش زبان، س ۱۸، ش ۷۱.
- احمدی صفا، محمد و دیگران (۱۳۹۶)، «ارزیابی پراسپکت یک: کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول (هفتم)»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی.
- پیش‌قدم، رضا و زهرا رستمی (۱۳۹۴)، «بررسی و نقد کتاب انگلیسی پایه هفتم از دیدگاه مدل تحولی - تفاوت‌های فردی مبتنی بر ارتباط»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۵، ش ۳۶.
- حسینی‌نسب، داوود، فرهمن فرخی، و ژیلای مرسلی (۱۳۸۸)، «ارزیابی و تحلیل محتوای کتب زبان انگلیسی دوره راهنمایی تحصیلی با استفاده از فرمول خوانایی Fog و نظرخواهی از دبیران مجرب»، علوم تربیتی، دوره دوم، ش ۷.
- زندمقدم، امیر و آریا رحیمی گل‌خندان (۱۳۹۴)، «بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم از دیدگاه طرح درس فعالیت‌محور»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۵، ش ۳۶.
- سودمند افشار، حسن (۱۳۹۴)، «بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسط با تکیه بر جنبه‌های تحلیل گفتمان انتقادی: نمود جنسیت و قدرت»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۵، ش ۳.
- سودمند افشار، حسن و دیگران (۱۳۹۷)، «نقد و ارزیابی کتب درسی زبان انگلیسی پراسپکت و ویرن ۱ از منظر توانش ارتباطی بین‌فرهنگی و فرافرهنگی»، فصل‌نامه مطالعات اندازه‌گیری و ارزش‌یابی آموزشی، دوره ۸، ش ۲۱.
- صفرنواده، خدیجه و دیگران (۱۳۸۹)، «تحلیل و آسیب‌شناسی محتوای کتب درسی زبان انگلیسی دوره متوسطه و ارزیابی آن‌ها با معیار رویکرد آموزش ارتباطی زبان»، فصل‌نامه مطالعات برنامه‌های درسی، س ۵، ش ۱۷.
- طاهرخانی، رضا و دیگران (۱۳۹۶)، «نقد و بررسی کتاب جدید زبان انگلیسی پایه دهم: بررسی در سطح ملی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۷، ش ۷.
- علوی‌مقدم، سیدبهنام و دیگران (۱۳۹۶)، انگلیسی پایه دهم دوره دوم متوسطه، نوبت اول، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.

علوی‌نیا، پرویز و مریم زین‌العابدینی (۱۳۹۴)، «بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) براساس مدل سیزر و باشتورکمن»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۵، ش ۳۶.

محمودی، محمدهادی و محمد مرادی (۱۳۹۴)، «بررسی و نقد کیفی کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) با تأکید بر روش‌شناسی آموزش زبان خارجی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، س ۱۵، ش ۳.

مهدی‌زاده، امیرحسین (۱۳۸۴)، «ارزیابی محتوای کتاب‌های زبان انگلیسی دوره راه‌نمایی، ارائه چهارچوب علمی بهینه جهت اصلاح و تدوین کتاب‌ها»، مجله رشد آموزش زبان، دوره بیستم، ش ۷۷.

Ahmadi Darani, Parviz (1381), "The Evaluation of High School Textbooks for EFL Education in Iran: The Evaluation via Checklist", *Roshd FLT Journal*, vol. 16, no. 4.

Allwright, Richard L. (1981), "What do We Want Teaching Materials for", *ELT Journal*, vol. 36, no. 1.

Alsaleh, Amal, Maali Alabdulhadi, and Noah Alrwaished (2017), "Impact of Peer Coaching Strategy on Pre - Service Teachers Professional Development Growth in Kuwait", *International Journal of Educational Research*, no. 86.

Cunningsworth, Alan (1995), *Choosing Your Course Book*, Oxford: Heinemann.

Daoud, Mohamed and Marianne Celce - Murcia (1979), "Selecting and Evaluating a Textbook", In *Teaching English as a Second or Foreign Language*, M. Celce Murcia and I. McIntosh (eds.), New York: Newbury House.

Dörnyei, Zoltan (2007), *Research Methods in Applied Linguistics*, Oxford: Oxford University Press.

Ellis, Rod (1997), "The Empirical Evaluation of Language Teaching Materials", *ELT Journal*, vol. 51, no. 1.

Fredriksson, Cecilia and Rebecca Olsson (2006), "English Textbook Evaluation: An Investigation into Criteria for Selecting English Textbooks", *Malmö University Electronic Publishing*.

Haycroft, John (1998), *An Introduction to English Language Teaching*, London: Longman.

Litz, David R. (2005), "Textbook Evaluation and ELT Management: A South Korean Case Study", *Asian EFL Journal*, no. 48.

Mackey, Alison and Susan M. Gass (2005), *Second Language Research: Methodology and design* (2nd ed.), New York: Routledge.

Masuhara, Hitomi. (1998), "What do Teachers Really Want from Coursebooks?", In *Materials Development for Language Teaching*, B. Tomlinson (ed.), Cambridge, UK: Cambridge University Press.

McDonough, Jo, Christopher Shaw, and Hitomi Masuhara (2013), *Materials and Methods in ELT: A Teacher's Guide* (3rd ed.), Malden: Wiley-Blackwell.

- McGrath, Ian (2002), *Materials Evaluation and Design for Language Teaching*, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Miekley, Joshua (2005), "ESL Textbook Evaluation Checklist", *The Reading Matrix*, vol. 5, no. 2.
- Nahrkhalaji, Saeedeh Shafiee (2012), "An Evaluation of a Global ELT Textbook in Iran: A Two - phase Approach", *International Journal of Humanities and Social Science*, vol. 2, no. 3.
- Nation, Paul (2001), *Learning Vocabulary in Another Language*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Nation, Paul and John Macalister (2010), *Language Curriculum Design*, New York: Routledge.
- Riazi, Abdol Mehdi and Narjes Mosalanejad (2010), "Evaluation of Learning Objectives in Iranian High - School and Pre - University English Textbooks Using Bloom's Taxonomy", *TESL-EJ: The Electronic Journal for English as a Second Language*, vol. 13, no. 4.
- Richards, Jack C. (2001), *Curriculum Development in Language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, Jack C. (2017), *Curriculum Development in Language Teaching* (2nd ed.), Cambridge: Cambridge University Press.
- Roohani, Ali and Nooshin Tanbakooei (2012), "Evaluating Passages 1 and First Certificate Textbook Discourse Perspective", *Research in Applied Linguistics*, vol. 3, no. 2.
- Salehi, Hadi and Mahdi Amini (2016), "Critical Analysis of a New English Textbook Used in Iranian Junior High Schools", *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, vol. 3, no. 3.
- Sheldon, Leslie E. (1988), "Evaluating ELT Textbooks and Materials", *ELT Journal*, vol. 42, no. 4.
- Tomlinson, Brian (2001), "Materials Development", In *The Cambridge Guide to Teaching English to Speakers of Other Languages*, R. Carter and D. Nunan (eds.), Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, Brian (2012), "Materials Development for Language Learning and Teaching", *Language Teaching*, vol. 45, no. 2.
- Tomlinson, Brian (ed.) (2013), *Developing Materials for Language Teaching* (2nd ed.), London: Bloomsbury.
- Tomlinson, Brian and Hitomi Masuhara (2018), *The Complete Guide to the Theory and Practice of Materials Development for Language Learning*, Malden: Wiley - Blackwell.
- Ur, Penny (2012), *A Course in English Language Teaching* (2nd ed.), Cambridge: Cambridge University Press.